

Česko-lužický věstník

Ročník XVII
Číslo 3/ březen 2007

Měrana Cušcyna

Stejišćo	Stanowisko
pod mojej podušu	pod mou podrážkou
šukota magnet	šeptá magnet
w woběmaj nohomaj	oběma nohama
mam na zemi stać	mám stát na zemi
jeli pak na hłowje	pokud stávám
stawam	na hlavě
wusypam pěsk	vysypu písek
z mojeje duše	ze své duše
do póduše teptam	do podrážek si našlapu
křipjace wurěče	skřípavé výmluvy

Ze sbírky Wodnjo dycham dypki (2005) přeložil Milan Hrabal.

Chrósćicy. Foto Ondřej Doležal.

ČESKO-LUŽICKÝ SEMINÁŘ (5.5)

Česko-lužické styky v 1. polovině 19. století

Petr Píša

4.5 Jan Evangelista Purkyně

Ve Vratislavi (kde působil od roku 1823) se český přírodovědec a fyziolog, překladatel a národní buditel Jan Evangelista Purkyně (1787–1869) stýkal se Slovy tam studujícími nebo působícími a podporoval jak české, tak polské národní hnutí. Dostal se také do styku s Lužickými Srby, jichž ve 30. a 40. letech studovalo ve Vratislavi poměrně velké množství. Když totiž po napoleonských válkách připadla severní polovina Horní Lužice (spolu s Dolní Lužicí) Prusku, bylo zdejší Lužickým Srbům jako pruským občanům znemožňováno studovat na univerzitě v saském Lipsku,

tradičním místě studií lužických evangelíků, a odcházeli proto do Vratislavi.

Purkyně měl rozhodující vliv na formování národního uvědomění pozdější nejpřednější postavy lužickosrbského národního obrození Jana Arnošta Smolera. Ten ve Vratislavi studoval teologii od roku 1836. Když zjistil, kolik Lužických Srbů ve Vratislavi studuje, založil Towarstwo za lužiske řeče a stawizny (Spolek pro lužické jazyky a dějiny; měl srbské a německé oddělení), jehož první schůze se konala 13. 8. 1838. Smoler jako předseda spolku zde vystoupil s přednáškou o lužickosrbských

národních písních. Tato přednáška měla velký úspěch a díky ní se o Smolerovi dozvěděl i Purkyně a pozval jej k sobě. Celý rozhovor se týkal historie a budoucnosti lužickosrbského národa. Smoler pak začal spolu s několika Poláky navštěvovat Purkyňovy soukromé nedělní hodiny českého jazyka, a tím se dostal do pravidelného styku s českým učencem.¹

Mezi oběma se vyvinulo přátelství, podnětné zejména pro Smolera, který se Purkyňovým prostřednictvím seznamoval s českým jazykem, českou kulturou a českým národním životem. Slovanské uvědomění získal také prostřednictvím četných Purkyňových návštěvníků (především Poláků) a také z početných Purkyňových knih (Smoler tak poznal například díla Mickiewiczze, Kollára, Šafaříka, Puškina). Purkyně ukazoval Smolerovi směr, jak vést národně uvědomovací proces Lužických Srbů k žádoucímu cíli. Podněcoval Smolera k systematické práci.² Pod Purkyňovým velením sestavil Smoler nový hornolužický analogický pravopis, Purkyně mu pomáhal taktéž při sestavení srbsko-německého slovníku.

Smoler zůstal s Purkyňem (prostřednictvím dopisů)³ ve styku i poté, co roku 1839 ukončil svá vřatislavská teologická studia a vrátil se do Lužice. V dopise z 11. 12. 1839 s radostí oznamuje, že přesvědčil členy budyšínského a lipského spolku, aby psali jeho novým pravopisem. Žádá Purkyňeho o knihy slovanských, především polských a českých písní, aby je mohl v jejich připravovaném vydání srovnat s písněmi lužickosrbskými, a o novější polský a český slovník. Purkyně odpověděl německy psaným dopisem z 24. 2. 1840.⁴ Radí mu obrátit se ve věci národních písní na Šafaříka a vysvětluje dále situaci ohledně českých slovníků. Následně poslal Purkyně Smolerovi po studentu Warnáčovi 80 ruských lidových písní.

K dopisu z 16. 6. 1841⁵ připojil Smoler svou knihu *Maty Serb abo serbske a njemske rozmoŕwjenja* a žádal Purkyňeho o její recenzi do slovanských novin a časopisů. Informoval jej také o postupu tisku svých *Pjesniček* a o svém úmyslu vrátit se do Vřatislavi. Smoler totiž díky baronu Stillfriedovi získal stipendium pro další studium slavistiky.

Po příjezdu do Vřatislavi – na začátku září 1841 – bydlel Smoler v Purkyňově domě – stal se totiž Purkyňovým knihovníkem a domácím učitelem jeho dvou synů.⁶ Purkyňův vliv na Smolera se tím ještě zvýšil. Smoler se mohl mimo jiné setkat s každým slovanským návštěvníkem, který přijel do Vřatislavi a Purkyňovu domácnost navštívil.

Když odjel v polovině září 1841 J. E. Purkyně na návštěvu do Prahy, podnikl zajíždku přes Zhořelec, Budyšin a Drážďany, aby se osobně seznámil s lužickými poměry. Ve Zhořelci se setkal se zdejší učencem Leopoldem Hauptem, který spolu se Smolerem vydal lužickosrbské písně (sám však měl na díle mizivou zásluhu). V Budyšíně se Purkyně sešel s B. A. Klinem, srbským farářem Jakubem a s Křesťanem Bohuwěrem Pfülem, tehdejší předsedou studentského spolku Societas Slavica Budissinensis.⁷ V polovině října 1841 pak Purkyně pobýval v Poznani a Smolera písemně prosil, aby mu poslal výtisk *Časopisu Českého museum* do hostince, kde pobýval. Smoler obratem vyhověl.⁸

V létě 1842 Smoler z Vřatislavi odjel a po přibližně šest týdnů provázal po Lužici ruského cestovatele O. M. Bodjanského. V Lužici zůstal i po jeho odjezdu do Prahy, neboť dohlížel ve Zhořelci na tisk druhého svazku svých *Pjesniček*. Odsud napsal Purkyňovi 31. 8. 1842. Dopis je psán dolnolužickou srbštinou – Smoler tím chtěl Purkyňovi ukázat, že během svého pobytu v Dolní Lužici nelenil.⁹ Smoler vysvětluje, kdy se chce vrátit do Vřatislavi, a vypráví o českých rukopisech, které spolu s Bodjanským viděl v Žitavě, Budyšíně a Ochranově. Ve Zhořelci se Smoler nakonec zdržel déle, než v tomto dopise předpokládal. 27. 10. napsal Purkyňovi nový list, opět dolnolužicky. Zde informoval o pokračujícím tisku *Pjesniček* a o požáru Kamjence, kterým se zpozdil tisk Smolerova německo-srbského slovníku. Psal též o začátku vydávání *Tydzenské nowiny*, která nahradila lužickosrbský časopis *Jutnička* vydávaný J. P. Jordanem.

V tuto dobu už byl profesorem slavistiky ve Vřatislavi František Ladislav Čelakovský. Bezprostřední Purkyňův vliv na Smolera v tehdejší době slábne ve prospěch vlivu Čelakovského (tento fakt

souvisí nejspíš i s polevením Purkyňovy slavistické práce po roce 1843). Proto když roku 1844 Smoler definitivně ukončil svá slavistická studia, psal dopisy o své činnosti většinou Čelakovskému, v nichž často nechával Purkyňeho pozdravovat. Přímou Purkyňovi napsal pak Smoler z Łazu dopis 22. 3. 1846 (psán hornolužicky). V něm sděluje zprávy o prvním srbském pěveckém koncertu a píše o plánech na jeho pokračování. V dopise Smoler také vzpomíná na vřatislavské besedy s Purkyňem a Čelakovským a děkuje Bohu za to, že jej s těmito dvěma českými učiteli seznámil.

Purkyně byl v kontaktu i s jinými Lužickými Srby než se Smolerem. Od listopadu 1840 učil členy srbské sekce vřatislavského lužického spolku 2 hodiny týdně češtinu. Ti pak měli přístup do Purkyňovy bohaté slavistické knihovny a mohli se v Purkyňově domácnosti setkávat s vlastenecky zaměřenými Poláky.¹⁰ Když v červnu 1841 odstoupil německý historik Stenzel z protektorství Spolku pro lužické dějiny a jazyky a tomu pak hrozilo zrušení, převzal protektorát Purkyně.¹¹ Členové lužickosrbské sekce se pak pod Purkyňovým dozíráním věnovali například studiu dalších slovanských jazyků, překladu českých básní do srbštiny, nácviku lužickosrbského kázání nebo studiu dolní lužické srbštiny. Diskutovali také o novém srbském pravopise nebo o možnosti zachování lužickosrbské řeči do budoucna. Vedle Smolera prošli vřatislavským lužickým spolkem například J. A. Warko, J. E. Wjelan, K. Rjeda, A. Bulank a B. Markus.

Purkyně byl také v korespondenčním styku s nejvýznamnějším katolickým představitelem srbského národního obrození té doby, J. P. Jordanem. Vzájemný kontakt zprostředkoval V. Hanka, jenž v dopise z 21. 3. 1841 žádal Purkyňeho, aby podporoval svým vlivem v Prusku přijetí Jordana na katedru slavistiky v Berlíně nebo Vřatislavi. Je nejisté, zda Purkyně ve prospěch Jordana opravdu intervenoval (mezi uchazeči o katedru slavistiky preferoval tehdy Fr. L. Čelakovského).¹² Ve svém prvním dopise Purkyňovi, psaném 22. 12. 1841,¹³ Jordan oznamuje, že v Lipsku, kde se též ucházel o univerzitní post (nakonec zde následujícího roku získal místo nehonoraného rektora slavistiky), založil spolek tamních slovanských studentů pro studium slovanských jazyků. Vyjádřil přání, aby

- 1) ČERNÝ (1910), s. 62–3. PÁTA (1919), s. 11–12, PÁTA (1937b), s. 262, ŽÁČEK (1987), s. 155–6.
- 2) PÁTA (1919), s. 12–14, PÁTA (1937b), s. 262–4, ŽÁČEK (1987), s. 156–157, KUNCA (1995), s. 30–32.
- 3) Otištění dopisů Smolera Purkyňovi: Všechny byly otištěny v PÁTA (1919), s. 14–15, 31–32, 53–54, 56–57, 109–111, ovšem na základě starších časopiseckých vydání, ve kterých byly prováděny pravopisné i stylistické korektury (týká se především dopisu z 16. 6. 1841). Znovu, v původní podobě dopisy přetištěny v PÁTA (1937b), s. 269–279. Dopis z 11. 12. 1839 dále přetištěn ve Slovanském sborníku 3, 1884, s. 444–5, dopis z 10. 6. 1841 v VL. FRANCEV, J. BART ČIŠINSKI, *Listy serbskich wótcincow z časow serbskeho wozrodzenja*, Časopis Mačicy Serbskeje 1904, s. 95–97, dopisy z 31. 8. a 21. 10. 1842 v časopisu Lužica 1899, s. 34–5, dopis z roku 1846 tamtéž, s. 55–56. V *Soupisu korespondence J. E. Purkyňe* (HALAS (1988), s. 231) jsou bibliografické informace o korespondenci se Smolerem značně mezerovité.
- 4) ČERNÝ (1890), s. 328; PÁTA (1922), s. 5–6, PÁTA (1937b), s. 271–2, CYŽ (1970), s. 274–8.
- 5) V PÁTA (1919), s. 31 nesprávně uvedeno datum dopisu jako 10. 6.
- 6) Tak KUNCA (1995), s. 53–54. Ve své autobiografii (ČERNÝ (1910), s. 63; na jejím základě píše shodně i PÁTA (1919), s. 12, PÁTA (1937b), s. 263) klade Smoler své jmenování knihovníkem a domácím učitelem v Purkyňově domě do svého prvního pobytu ve Vřatislavi, tedy do roku 1838, nebo spíš 1839. Smolerova autobiografie, psaná ve Varšavě, nejspíš bez podkladů, je však pramen poměrně nespolehlivý a vykazuje i v jiných místech řadu nepřesností. Smolerovo přebývání v Purkyňově domě roku 1841 dokazuje i zpáteční adresa, kterou uvádí ve své korespondenci.
- 7) CYŽ (1970), s. 248, KUNCA (1995), s. 54–55.
- 8) CYŽ (1970), s. 249.
- 9) Zajímavé je oslovení dopisu: „Wele cesóny Knjez profesaf, – Mój nejwážnějš psijašel!“ (Velečtý Pane profesore, můj nejdůležitější příteli!).
- 10) Tedy požívali podobných výhod, jako přibližně rok před nimi J. A. Smoler. O Purkyňově vlivu na členy srbské sekce vřatislavského lužického spolku nejvíce KUNCA (1995), s. 54–57.
- 11) To nadšeně sděloval J. A. Smoler v dopise z 22. 6./15. 8. 1841 J. Kollárovi a psal mu dále o společné večeri Purkyňeho, vřatislavských Lužických Srbů a polského slavisty Maciejowského. CYŽ (1970), s. 242–3.
- 12) ŽÁČEK (1987), s. 137–8.
- 13) Všechny Jordanovy dopisy Purkyňovi otištěny v PÁTA (1937b), s. 280–285. 1. dopis dále otištěn v V. FRANCEV, *Dalše listy z časow Noweho serbstwa*, Lužica 18, 1899, č. 2, s. 15. Dopisy ze 7. 12. 1842 a 15. 8. 1843 přetištěny též v EDUARD ŠEBESTA, *Několik dopisů Janu Ev. Purkyňovi z let 1837–1848*, Zvon 10, 1910, s. 214–215 a 228.

se podobným způsobem zreformovaly i ostatní lužické studentské spolky. V dalším dopise z 11. 10. 1842 psal Jordan o svém plánu vydávat podle vzoru Dobrovského německých slavistických sborníků časopis *Jahrbücher für slawische literatur, Kunst und Wissenschaft*, žádal Purkyněho o vyjádření k obsahu prvního čísla a prosil jej o zaslání některých slavistických časopisů.

Třetí dopis pochází z 7. 12. 1842 a Jordan v něm píše, jak se seznámil s průvodcem knížete Czartoryského z Paříže, jedoucího do Berlína, a žádá Purkyněho, aby tomuto muži splnil všechny požadavky, pokud přijede též do Vratislavi. Adam J. Czartoryski byl vůdce konzervativní šlechtické polské emigrace a nejspíš chtěl získat Purkyněho pro spolupráci. Ve věci se angažoval jediný tehdejší český emigrant v západní Evropě František Zach, který vstoupil do Czartoryského politické služby.¹⁴

Tyto tři dopisy Purkyněho jsou psány česky (Jordan byl odchovancem pražského Lužického semináře), a objevuje se v nich poměrně velké množství sorabismů a nepřesností. Čtvrtý dopis napsal Jordan z Lipska 15. 8. 1843 německy (tento fakt omloval spěchem). Stejně jako v předchozích dopisech zde informoval o své činnosti a děkoval za slovanské knihy, které mu Purkyně posílal (a o nichž pak psal zprávy do *Jahrbücher*). Většinu dopisu zabírají Jordanovy námitky proti textu kritiky německého odnárodňovacího procesu ve Slezsku, kterou měl Jordan (nejspíš na Purkyněho žádost) vydat.

Purkyněovy odpovědi na Jordanovy dopisy¹⁵ se nezachovaly. Roku 1843 uveřejnil Jordan ve svých *Jahrbücher* Purkyněův obsáhlý článek o Matici české, který později mohl nepřímo dopomoci ke zřízení Mačicy serbskeje (podle částečného vzoru Matice české). Po založení Mačicy Serbskeje nabídl Smoler Purkyněovi a Čelakovskému, aby do ní vstoupili.¹⁶ Purkyně se stal jejím členem,¹⁷ ovšem až s jistou prodlevou. Po svém odchodu z Vratislavi na pražskou univerzitu roku 1849 Purkyně navštěvoval lužickosrbský pražský spolek Serbowka,¹⁸ přímé Purkyněovy styky s Lužicí však ustaly.¹⁹

4.6 František Palacký

V díle českého historika, organizátora národního života a politika Františka Palackého (1798–1876) se často objevuje ospravedlnění českých národních snah a protiněmecké horlivosti. Palacký poukazuje na zhoubný vliv německé ozbrojené moci, provázené osadníky a misionáři. Mnohé kmeny Polabských Slovanů byly podle něj tímto způsobem během půl století zničeny nebo poněmčeny. Jinde, především ve Slezsku a obojí Lužici, nyní přežívají jenom slabé dozvuky slovanské řeči. Češi byli ze strany Němců vystaveni stejnému nebezpečí jako třeba Lužičtí Srbové, ale na rozdíl od nich se dokázali lépe bránit. Tento názor se objevil u Palackého poprvé už roku 1821²⁰ a vyskytuje se i v dalších Palackého dílech.²¹

Palacký jako historik využíval na rozdíl od svých předchůdců především archivních pramenů, které shromažďoval z mnoha míst Evropy. Jeho cesty do zahraničí byly nejčastěji motivovány studiem pramenů v archivech, Palacký se však při nich také setkával s množstvím významných zahraničních osob (nejen archivářů a historiků, ale i jiných vědců a politických činitelů), se kterými probíral kulturní i politické otázky. Platí to jak pro Palackého zahraniční cesty všeobecně, tak pro jeho návštěvy Lužice.

Území Horní Lužice navštívil Palacký již v rámci cesty po severních Čechách a Lužici v červenci a srpnu 1825 spolu s baronem Janem Stentzschem.²² Po prohlídce Ojvína a Žitavy jeli Palacký a Stentzsch do Ochranova, hlavního exulantského střediska Jednoty bratrské, kde pak hledali rukopisy vztahující se k českým dějinám. Palacký se během této cesty nedostal na lužickosrbské sídelní území, lužický pobyt (především přímý dotyk se svědectvím historie Jednoty bratrské) však na něj silně zapůsobil.

Při návštěvě Lipska v květnu 1827 Palacký vyhledal lužického studenta teologie, pozdějšího básníka a národního buditele Handrije Zejlera (dozvěděl se o něm nejspíš prostřednictvím J. Dobrovského). Jsou datována čtyři setkání Palackého se Zejlerem.²³ Tyto rozhovory měly velký vliv na Zejlerovo slovanské uvědomění a národní citění. Palacký Zejlera povzbuzoval k systematické národní činnosti a daroval mu několik knih, například Šafaříkovy *Geschichte der slawischen Sprache und Literatur*. Patrně právě na

nabádání Palackého začal Zejler sestavovat mluvnici a slovník lužickosrbského jazyka i prameny pro soupis lužických knih.²⁴ Po návratu Palackého do Prahy ke korespondenčnímu styku těchto buditelů nedošlo, prostřednictvím Čelakovského však poslal Zejler Palackému roku 1828 své první tištěné básně a roku 1830 exemplář své lužickosrbské mluvnice. Další gramatická díla, jež začal tvořit z popudu Palackého, Zejler nedokončil a věnoval se poté plně básnické činnosti (pod vlivem Čelakovského).

Pavlu Josefu Šafaříkovi pomáhal Palacký shánět lužické knihy pro připravované druhé vydání *Geschichte der slawischen Sprache*.²⁵ V dopise 14. 6. 1830 dokonce Šafařík Palackého nabádá, aby sepsal z knih dostupných v Praze článek o lužické literatuře do *Časopisu Českého Museum*.²⁶ Palacký tomuto přání nevyhověl, o Lužických Srbech se ale zmiňoval v některých svých článcích.²⁷ Znalostí o Lužici získával Palacký i prostřednictvím Hornolužické společnosti nauk ve Zhořelci, jejímž dopisujícím členem se stal v prosinci 1830. V červenci 1833 pak Palacký během své další cesty po archivech navštívil Zhořelec a Žitavu.²⁸

Během svého pobytu ve Vratislavi 8.–13. 6. 1843 hovořil Palacký také s J. A. Smolarem.²⁹ Na přelomu června a července téhož roku pak navštívil Budyšín, Nížkou a Ochranov. V sorabistické literatuře bývá tradičně psáno o Palackého nabádání k založení lužické matice podle vzoru Matice české, a Palacký je tak brán jako osoba, která měla na založení Mačicy Serbskeje jednu z hlavních zásluh. Palackého vliv na založení lužickosrbské matice však není prokazatelný, mohl se omezit nejspíš pouze na zmínky během rozhovorů.³⁰ Palacký se nakonec stal členem Mačicy Serbskeje, nestalo se tak ale hned po jejím založení roku 1847.³¹

Palacký se stýkal i s druhou z hlavních postav lužickosrbského

14) O záležitosti s polskou emigrací více ŽÁČEK (1987), s. 138–139.

15) *Eine Kurze Geschichte der Matice česká*, *Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft* 1 (1843), č. 4, s. 257–265.

16) Smoler Čelakovskému 29. 4. 1847 PÁTA (1919), s. 123–124.

17) MUSIAT (1997), s. 3.

18) PÁTA (1937b), s. 268.

19) Dále o Purkyněových vztazích k Lužickým Srbům E. HYKEŠOVÁ, *Jan E. Purkyně a Lužičtí Srbové*, brněnské Lidové noviny 19. 12. 1935, M. NOWAK-NJECHORŇSKI, *K 80. posmjertinam Jana Purkinja. Češki wučer serbskich zbudzerjow*, Nowa Doba 1949, č. 86, J. S., *Jan Evangelista Purkyně a Lužice*, Lidová demokracie 12. 4. 1969, J. SAJNER, S. ŽILKA, *Vstah Jana Event. Purkyně k Lužickým Srbům ve světle jeho knihovny*, *Lětopis* 16, 1969, 2, s. 132–136, J. PETR, *J. E. Purkyně a narodne življenje Serbow*, *Rozhľad* 37, 1987, s. 371–374.

20) V obsáhlé předmluvě k recenzi českých knih pro vídeňské *Jahrbücher der Literatur*. Článek však nevyšel z obavy před cenzurou. Palacký jej jako *Rozhledy a vyhlídky české literatury před 50 lety* zařadil do PALACKÝ (1874), s. 19–45, český otištěno v PALACKÝ (1903), s. 489–508 (citované místo na str. 491–2).

21) Tak například roku 1848 v předmluvě k prvnímu českému svazku *Dějín* (1848); *O pánu Závěšovi z Rožmberka*, ČČM 1831, přetisk PALACKÝ (1872), s. 77–98; v *Geschichtschreibung* (1871). V *Dějínách* III/1 (1850) Palacký obsáhle cituje z dokumentu spojené pražské obce z roku 1420 se stejným námětem.

22) O cestě především v Palackého Každodeničku – NOVÁČEK (1898), s. 109–110, dále např. KOŘALKA (1998), s. 81–83.

23) Podle Palackého Každodeničku se jedná o dny 7. 5., 8. 5., 11. 5. a 16. 5. (NOVÁČEK (1898), s. 184–5). V literatuře se však často mluví o třech setkáních Palackého a Zejlera (PÁTA (1937a), s. 121 – zde chybí zmínka o setkání z 11. května; KOŘALKA (1998), s. 87). Důvod mi není znám.

24) Rozmluvy Palackého se Zejlerem měly tak velký vliv, že se podle pozdějších Zejlerových vzpomínek mylně psalo o dlouhotrvajícím působení Palackého na Zejlera. Rok styku Palackého se Zejlerem byl chybně udáván jako 1826. Více o tom Josef PÁTA, *Handrij Zejler a jeho styky s Čechy a Slováky*, *Časopis Národního musea* 1923, s. 143–158, PÁTA (1937a), s. 121–3, kde jsou starší omyly opraveny.

25) Šafařík Palackému 10. 1. 1831, 3. 3. 1831. BECHYŇOVÁ, HAUPTOVÁ (1961), s. 96–7, 101–2.

26) BECHYŇOVÁ, HAUPTOVÁ (1961), s. 83.

27) V recenzi na *Historical view of the Slavic language in its various dialects* (Časopis Českého Museum 1834, IV, s. 456) uveřejňuje Palacký několik v knize uvedených faktů o Lužických Srbech, které v Čechách nejsou známe (PALACKÝ (1903), s. 655).

28) NOVÁČEK (1898), s. 189.

29) Je zajímavé, že v PÁTA (1919) není o této návštěvě zmínka. Přitom v dopise Douchovi 13. 8. 1843 (PÁTA (1919), s. 61) Smoler nechává pozdravovat všechny, kdo ho v Praze znají – jmenovitě mimo jiné Palackého. – Palacký byl také předplatitelem Smolerových *Pjesničiek*.

30) Podotkl tak správně URBAN (1997), s. 22.

31) Palackého mezi členy Mačicy uvádí MUSIAT (1997), s. 3.

národního obrození ve 40. letech, Janem Pětrem Jordanem.³² Roku 1845 Jordan navštívil v Praze Palackého, který mu ukázal svůj spis *Předchůdcové husitství v Čechách*, jemuž vídeňská cenzura neudělila povolení k tisku. Jordan poté Palackého dílo vydal v Lipsku roku 1846 v německém překladu pod svým jménem.³³

K intenzivnímu styku Palackého s Jordanem došlo samozřejmě během příprav a průběhu Slovanského sjezdu roku 1848. V roce 1848 se Jordan usadil v Praze a vydával zde časopis *Slawische Centralblätter*. Palacký byl v květnu 1849 jedním z iniciátorů přeměny tohoto listu na česko-německý opoziční deník *Union*. Nepodařilo se mu ale prosadit Jordana za redaktora tohoto listu.³⁴

Ostatní Lužičtí Srbové se ale neúčastnili pražského Slovanského sněmu. Vůdce Srbů v roce 1848, Jan Arnošt Smoler, se na Palackého obrátil z Lipska německy psaným dopisem 4. 5. 1848.³⁵ Zvažoval totiž sestavení petice za práva Srbů k frankfurtskému všeneckému parlamentu a chtěl znát názor Palackého, který slovanskou účast ve Frankfurtu odmítl. Palackého odpověď, byla-li jaká, není známa.

Po roce 1848 František Palacký pokračoval v občasných návštěvách Lužice za prvotním účelem studia archivních pramenů. Roku 1861 tak navštívil Zhořelec a Ochranov, roku 1862 Budyšín (kde byl přijat Smolerem v jeho domě) a Zhořelec.³⁶ Následujícího roku navštívil Budyšín a Zhořelec během své cesty do Vratislavi.³⁷ Jan Arnošt Smoler byl hostem na slavnosti k dokon-

čení Palackého *Dějin* v dubnu 1876, setkal se s Palackým i při všeslovanské pouti do Ruska roku 1867 a slavnostním pokládání základního kamene Národního divadla roku 1868. Po Palackého smrti pak mladý básník Jakub Bart (který se stal se svým pozdějším přízviskem Čišinski nejvýznamnějším lužickosrbským básníkem) uveřejnil *Sonetowy wěńčk na Palackeho mary*.³⁸

- 32) Palackého knihovna obsahuje Jordanovu mluvnici srbského jazyka z roku 1841 i dva svazky (jediné vyšlé) časopisu *Serbska Jutnička*, který Jordan vydával v Lipsku roku 1842 (SKWARLOVÁ, MAKOVCOVÁ (1985), č. 1839, 124). Jordanovu korespondenci s Palackým vydal PÁTA (1947/48), s. 377–389. Jedná se o 3 dopisy z roku 1846 (6. 6., 23. 8. a 1. 9.), jeden lístek z roku 1858 a dva dopisy z roku 1868.
- 33) KOŘALKA (1998), s. 202, PALACKÝ (1872), s. 297 (dodatek k předmluvě tohoto díla). Údaj v FRINTA (1955), s. 85–6, že Předchůdcové vyšli v Lipsku Jordanovou péčí beze jména autora, je podle mě chybný.
- 34) KOŘALKA (1998), s. 333.
- 35) Dopis nebyl otištěn, v PÁTA (1919), s. 132, je podán jen obsah listu. O věci také HARTSTOCK (1977), s. 86, KUNCA (1995), s. 127.
- 36) NOVÁČEK (1898), s. 239.
- 37) Palackého zápisky v kalendáři *Posel z Prahy na rok 1863*, v osobním vlastnictví autora. V sorabistických dílech tato návštěva téměř nikdy nebývá zmiňována.
- 38) J. PETR, *Serbja na swjatočnosťach Narodneho džiwadla lěta 1868 w Praze*, *Lětopis A*, 10, 1963, s. 177–182, TÝŽ, *Serbja a Palackeho swjatočnosť lěta 1876 w Praze*, *Rozhlad* 18, 1988, s. 144–149. O Františku Palackém a Lužici dále LEBEDA (1976), LEBEDA (2003), A. ČERNÝ, *Palacký a lužičtí Srbové*, *Lužica* 1898, s. 87 ad., J. NEÚSTUPNÝ, *František Palacký (1798–1876)*, *Česko-lužický věstník* 7, 1926, č. 5, s. 29–30

Z DOMOVA

Moravské zemské muzeum v Brně ve spolupráci s Lužickosrbským muzeem v Budyšíně pořádá výstavu *Lužičtí Srbové. Historie, kultura, tradice*, která je od 20. února 2007 otevřena v Pavilonu Anthropos v Pisáreckém parku v Brně-Pisárkách. **zbs**

Z HORNÍ LUŽICE

Správní soud v Chotěbuzi dočasně zakázal koncernu Vattenfall kácet **stromy okolo Łakomských rybníků**. Ochránci přírody podali žalobu proti státem povolenému odbagrování těchto rybníků. Podle názoru soudu musí Vattenfall počkat s přípravnými pracemi pro uhelnou jámu, než bude znám konečný rozsudek. **(SR 7. 1.) odo**

Frís Karl-Peter Schramm je nástupcem Jana Nuka ve funkci předsedy **Rady autochtonních národnostních menšin** Německa. Schramm je zároveň prezident Evropské kanceláře pro méně užívané jazyky (EBLUL). **(SR 14. 1.) odo**

Obyvatelé Rowného a Mulkec se chtějí bránit proti plánovanému odbagrování, jak sdělili zastupitelé vesnic v slepjanské obecní radě. Energetický koncern Vattenfall koncem roku podal žádost o využití tzv. prioritního území (prioritna kónčina) okolo Slepého. **(SR 14. 1.) odo**

Od pondělí 22. ledna lze poslouchat také **po internetu program MDR-Serbského rozhlasu a Radija Satkula**. Ve vysílacích časech je dostupný na www.mdr.de/serbski-program. Díky tomu je možné poprvé v dějinách slyšet hornolužickosrbský rozhlas po celém světě. **(SR 17. 1.) račk**

Saský předseda vlády Georg Milbradt převzal **patronát nad letošním mezinárodním festivalem „Lužica 2007“**. Festival se bude konat od 19. do 22. července. **(SR 21. 1.) odo**

Členové **Serbskeho mlodžinskeho džiwadla** při NSLDž v Budyšíně měli premiéru. Představili veselohru *Wjehla*. Kus režisovali Torsten Šlosar a Magdalena Stübner. **(SR 21. 1.) odo**

Rodiče, jejichž dítě se narodí v budyšinské nebo biskopické nemocnici, **dostávají od začátku roku brožurku WITAJ – Sprachen können, das ist cool**. Pro tento účel nemocnice převzaly 1 000 výtisků. **(SR 4. 2.) odo**

V pátek 2. února byl v Poršicích pochován **Jurij Budar-Krakečanski**. Obzvláště činný byl hlavně v důchodu, kdy byl vesnickým kronikářem. Jeho vzpomínky na dětství byly sebrány v knížce *Naš nan a kruwa Greta*. **(SR 4. 2.) odo**

V Sasku kromě PDS **podporují lužickosrbské požadavky** i Zelení. Ukazuje to tiskové prohlášení mluvčí Anne Vetterové, které kritizuje saskou menšinovou politiku. Mluvčí Zelených pro vzdělávací politiku Astrid Güntherová-Schmidtová sdělila, že nejdříve zavírat školy a potom přicházet s koncepcemi ukazuje na aroganci vůči lužickosrbské menšině. V roce 2007 má být uzavřena škola v Pančicích-Kukowě. **račk**

Z DOLNÍ LUŽICE

V Gołkojcích byla otevřena **výstava o lužickosrbském faráři Janovi Bjedrichovi Frycovi**, který na konci 18. století jako první přeložil do dolní lužické srbštiny celý Starý Zákon. **(SR 21. 1.) odo**

V Dolní Lužici se na projektu **Witaj** podílí **350 dětí**, jak sdělil župan Pěť Petrik na 16. valné hromadě domowinske župy Delnja Łužica v Gródku. **(SR 28. 1.) odo**

V Chotěbuzi 8. února jednal **městský Výbor vzdělávání, školství, sportu a kultury** mimo jiné i o změnách v Lužickosrbském gymnáziu v Chotěbuzi. První změnou bude zavedení tříd pro nadané žáky, což by se podle vedení gymnázia mělo kladně odrazit ve výuce lužické srbštiny a podpořit projekt **Witaj**. Dále se pojednávala otázka nového vedení školy. V případě nového ředitele panuje shoda, že by to měl být Lužický Srb. Rozepře však způsobuje otázka, zda by i jeho zástupci měli být Srbové. Státní školský úřad, jehož zástupci se tohoto jednání nezúčastnili, je toho názoru, že zástupci ředitele mohou být Němci, s čímž nesouhlasí škola ani město. Vedoucí referent školního výboru stejně jako Anja Kosacojc, která je v Chotěbuzi pověřena srbskými záležitostmi, prosazují, aby oba zástupci byli Srbové. Avšak Madlena Norbergowa, členka Braniborské lužickosrbské rady a pracovnice jazykového centra **Witaj** se vyslovila pro kompromis, že by jeden ze zástupců mohl být Lužický Srb a druhý Němec, který by se až v průběhu vykonávání funkce naučil srbsky. Nicméně záležitosti se ještě bude zabývat město, Braniborská lužickosrbská rada a poslední slovo může mít i braniborský ministr školství. **(BSR 9. 2.) Stanislav Tomčík**

Z KAŠUB

Ve Gdyni v současné době probíhají **dvě významné výstavy**. V Městské knihovně probíhá od 27. ledna výstava *Kašubové. Kultura a jazyk*, která se sem přestěhovala z Parlamentu Polské republiky. 8. února byla v galerii Ratusz u příležitosti 81. výročí udělení městských práv otevřena výstava o vývoji města a přístavu, trvající do 6. března 2007. Zároveň ve Gdyni proběhla 15. února 2. konference nazvaná *Kulturně-civilizační identita Gdyně*. **(www.zk-p.pl) vk**

Pan Dr. František Vydra z Chrastavy i loni organizoval velkonoční zájezd do Lužice, předloni se studenty Střední integrované školy služeb a gastronomie v Liberci (pak ještě v září do Dolní Lužice), loni s gymnazisty z Mimoně, kterým už v únoru o Lužici přednášel. Zaslal nám rovněž informace o publikacích, které připravil:

O česko-lužický slovník je zájem

Díky zveřejnění zprávy o vydání česko-hornolužického a hornolužicko-českého slovníku v ČLV se na mne obrátily desítky zájemců, kteří si tuto publikaci, vydanou mým vlastním nákladem, zakoupili. Potěšilo mě, že byl mezi nimi i europoslanec p. J. Kohlíček, který je znám svým upřímným zájmem o lužickosrbskou problematiku a svými sympatiemi k nejmenšímu slovanskému národu. Objednal si slovník telefonicky přímo ze své kanceláře ve Štrasburku. (Zúčastnil se nedávno spolu se srbským poslancem v saském sněmu Hajkem Kozlem manifestace proti neonacismu v Budyšině.)

Odezva na můj slovník je až dosud vcelku kladná. Jako autor si plně uvědomuji, že by takový slovník měl mít podstatně větší rozsah. To je však spojeno především s mou finanční situací, která neumožňuje tisk a vydání obsáhlejší publikace.

Nová publikace Lužice – má láska

Impulsem pro můj celoživotní zájem o Lužici byl školní rok 1949–50, kdy jsem studoval na Gymnáziu F. X. Šaldy v Liberci. Tehdy byly přemístěny z Varnsdorfu do Liberce dvě třídy Staškova lužickosrbského gymnázia, a tak se asi 25 studentů z Horní Lužice stalo na jediný školní rok mými spolužáky.

Při hodinách české literatury jsme tehdy v sextě probírali dobu národního obrození a mne zaujaly myšlenky panslavismu, které po svém studiu v Jeně hlásal Jan Kollár. Stačí se podívat na podrobnou mapu velké části Německa, kde najdeme dodnes stovky místních názvů, prozrazujících neomylně svůj slovanský původ. Toto zjištění vyburcovalo autora "Slávy dcery" k myšlence spojení všech slovanských národů. Měla to být obrana proti šířícímu se germánskému vlivu, kterému podlehlý desítky kmenů Polabských Slovanů. Myšlenka poněkud utopická a neuskutečnitelná.

A právě fakt, že mohu denně hovořit se svými vrstevníky z Lužice, kteří sice bezvadně ovládají němčinu, ale dosud německému vlivu nepodlehli a jsou si vědomi své slovanské souznělosti s námi, Čechy, byl pevným základem pro můj trvalý zájem o lužickosrbskou problematiku. Začal jsem číst lužickosrbské knihy (studenti z Lužice měli k dispozici velkou knihovnu), zaujala mě historie i folklór. Jako samouk jsem postupně zvládl mluvnici i slovní zásobu tohoto opomíjeného jazyka. Hornolužická srbština se postupně stala mou druhou mateřštinou.

Cestování do sousedního Německa nebylo snadné, vydávaly se jednorázové výjezdní doložky a vouchery na stravování, přiděl cízi měny byl minimální.

Poprvé jsem navštívil Lužici v roce 1959, a to s autobusovým zájezdem Společnosti přátel Lužice. Od těch dob se našťásti mnohé změnilo k lepšímu.

Byl jsem v Lužici již více než stokrát. Od nás z Liberecka je do Budyšina mnohem blíže než do Prahy. Cestoval jsem na kole, na mo-

pedu, autem i autobusem. Poznával jsem stále nová a nová místa, která jsem dříve znal pouze z četby. Zúčastnil jsem se všech sedmi festivalů lužickosrbské kultury, provázel jsem skupiny českých zájemců po Lužici a naopak lužickosrbské turisty po severních Čechách.

Po sjednocení obou částí Německa jsem se se synem vydal do oblasti, která mě již dlouho lákala. Jmenuje se Gau Drawehn, tedy kraj kmene Drevjanů (Dřevanů), který odolával germanizaci až do poloviny 18. století. Nebyl to hrdinský odpor

příslušníků kmene, který umožnil jeho přežití o několik století déle než v jiných částech Německa, spíš početní nevýznamnost a odlehlost jeho sídel od hlavních dopravních tepen. Je to poněkud paradoxní, avšak právě tam jsem spatřil zachovalé půdorysy staroslovanských okrouhlíků, ačkoliv i zde před více než dvěma stoletími slovanská řeč navždy umlkla. Tam jsem si uvědomil pravdivost Kollárových veršů – „kdysi kolébka/ nyní národu mého rakev“.

Dvakrát jsem byl na mysu Arkona na nejsevernějším cípu Rujány a na vlastní oči jsem viděl zbytky vysokých hliněných valů, které kdysi obklopovaly a chránily Svantovítovu svatyni.

Absolvoval jsem desítky besed o Lužici ve školách i kulturních domech. V Severočeském muzeu v Liberci jsem z vlastní iniciativy uspořádal výstavu „Lužice – kraj nám blízký“, napsal jsem velké množství novinových článků do nejrůznějších časopisů.

V posledních letech jsem zorganizoval mnoho autobusových zájezdů do Horní Lužice v době Velikonoc.

Můj zájem o Lužické Srby trvá déle než půl století. Mnohé se od dob mé první návštěvy v Budyšině změnilo. Moji bývalí spolužáci jsou – stejně jako já – již několik let v důchodu. Mladší generace neměla již tu možnost prožít během studia několik let ve slovanském prostředí.

Dnešní odlišný životní styl neklade na čelné místo vztah k vlastní a mateřskému jazyku. Mladé lidi vábí moderní technika a k jejímu ovládnutí potřebují němčinu a angličtinu. Pocit evropanství je sice omamný a svůdný, ale pro malý národ záhubný. Ubývá těch, kdo slovanský jazyk ovládají a denně používají...

Léta přibývají a přišel čas bilancovat, předat své znalosti a zkušenosti mladším, kteří by chtěli v budoucnu v česko-lužickosrbských vztazích pokračovat. Dnešní doba jim umožňuje cestovat do Lužice bez jakýchkoli překážek, mobilní telefony a internet usnadňují a urychlují osobní styky mezi Čechy a Lužickými Srby.

Proto jsem sepsal svou „labutí píseň“, jakýsi souhrn lužickosrbských reálií, doplněný mým osobním vztahem k Lužici.

Publikaci **LUŽICE – MÁ LÁSKA** (formát A 5) jsem vydal vlastním nákladem (stejně jako česko-lužický slovník). Má barevnou obálku, přes šedesát stran textu a dvacet stran černobílých ilustrací.

Je v prodeji od 20. května 2006 a je možno si ji objednat buď na adrese **Dr. František VYDRA, Vítkovská 468, CHRASTAVA, 463 31** nebo na e-mailové adrese vydra@chrastava.cz vydra@chrastava.cz. Stojí **85,-Kč** (a 15,-Kč poštovné).

literární příloha

Zimní obrázek

Miktaš Andricki

Země si přetáhla přes tvář bílou peřinu a teď spí. Všechn život utichl v polích i v lese, a smutné ticho vládne tam, kde kdysi zněly písně. Ptáčci už nás dávno opustili a letěli přes širé moře daleko, daleko... I žáby zapoměly na zpěv a zahrabaly se hluboko do dna zeleného rybníka, ze kterého se teď už nedostanou, protože rybník pokrýl silný led. Ani říčka už nezurčí ve stinném hájku a nevypráví nám už o svém lesním úkrytu a rodném domě. Tam v temné ko-

můrce stojí její kolébka; tam dlouho, dlouho spala, avšak najednou se probudila, zastesklo se jí po světě a po světě, a zčerstva vyskočila jako stříbrný pramínek z kolébky a utekla do světa. Ale zimě neutekla. I jí zima spoutala mladé rychlé nožky. V klíně stříbrné říčky se kdysi blýskaly zářivé kaménky a rybky si hrály v jasné vodě. Nyní je vše pryč, všechno zima vzala, i modré pomněnky na břehu mráz zahubil. Jediná velká bílá plachta kryje všecko.

Avšak člověk zvykne všemu, i velké bílé smuteční plachtě sněhu a mrtvému tichu, do kterého jen vrány skřehotají a krkavec kráká. Tu a tam ovšem také zavyjí psi a bouchne rána z pušky – ale to je

všechno. Avšak člověk přivykne všemu, přivykne po čase i zimě, poznává krásy a radosti, kterých ani zima není úplně prosta. Nemyslím teď na svatého Mikuláše ani na Ježíška a jeho dárky, které naše děti tak toužebně očekávají, tak radostně vítají. Nemyslím teď ani na vytopenou světlici a teplá kamna, za nimiž se tisknou zvědavá vnoučata, když jim naše babičky vyprávějí pohádky. Kdepak, i venku v přírodě čeká na naše děti mnoho zimních radostí.

Už několik dní je nebe jaksi mlhavé, ne a ne se vybrat, a visí na něm těžké šedé mraky jako z olova. Konečně začne sněžit a už ve se se poletuje ve vzduchu bílé pápěří. Nový sníh je měkký, dá se hníst a malé ručky z něj uplácají nádherné koule. To naše děti dovedou dobře a v houfech se ženou na bílou pláň, kde začíná první sněhová bitva. Je při tom rámusu a křiku, až se zem třese. Poblíž se zkouší sanice, a jakmile jen to půjde, bude se tu jezdit, že budou sánky jen lézat! A i když takový malý usmrkánek také někdy spadne, nic to nevedá, ve sněhu si žádný bouli neudělá. Ba, sánky, to je v zimě pro děti celý život, a jistě není větší radosti, než když Ježíšek přinese sánky a k tomu sněhovou chumelenici. Komu se pak přeje sánky omrzely, jde obhlédnout led. Také rybník ožil a místo žab, které tu v létě kvákají, slyšíme tu teď naše děti. Nechce se jim odtud, a sváteční večer volá domů příliš brzy. Pořádek však musí být, konečně ani není tak zle, i když se někdo chvíli zdrží. Každý ví, že to jsou děti. Hůře je, když si odvážný hoch troufl příliš daleko a ve studené vodě nechal nový dřevák. Pak si doma na večeri nepochutná a spíše zaleze na pekelec a suší se tam u teplých kamen. Dřevák je ovšem pryč; zítra nad ním bude tlustý led, a leda na jaře vypluje zase nad vodu, pokud se prve nezamáčkl do bahna na dně rybníka.

S jedním dřevákem se věru na led chodit nedá, ale proto ještě není třeba sedět za kamny a tam si stýskat. I o takové nešťastníky se zima postarala. Když je totiž sněhu více, stavějí se tuze dobře pěkní sněhuláci. Koule sněhu je uválena brzy a společnými silami se nakonec podaří také postavit chlapíka na nohy, což je ovšem nejtěžší práce. Ale tím je sněhulák také už takřka hotov; všechno ostatní jde už samo. Místo rukou se z každé strany do velkého těla zapichne kolík, a na silný krk nasadí se velká kulatá hlava. Sněhulák má velká černá ústa a vypadá, jako by chtěl polknout celý svět. Ale bát se ho proto nikdo nemusí: černá očka hledí na svět náramně přátelsky, a kdyby se bílý hoch přece jen rozhněval a rozpálil, rozpustil by se. To je také sněhulákův konečný osud; neroste jako druzí lidé, přišel na svět už velký a potom se jeho mohutné údy den za dnem sesedají, až všechno roztaje. Nezůstane nic než kaluž vody a v ní pár kousků uhlí.

Ale jen co je pravda: dokud je sněhulák živ, hraje velkého pána, a dokonce i chrabrý kuň se splaší, když má jít kolem takové bílé obludy. Jako divý se pak žene přes hory a dolů, a saně letí za ním jako vítr. A proč by se také zámožný sedlák měl cestou na jarmark nebo na KOĽBASU brodit sněhem, když má v maštali koně a v kolně pěkné saně? A navíc, jaké je to pěkné, když si můžeš v zimním odpoledni vyjet do polí! Skoro ani necitíš, že jedeš. Tam, kde předtím byla ošklivá kamenitá cesta, není teď ani bláta, ani kamínku: bílý sníh všechno přikryl, saně jedou, jako když střelí, a stromy, statky a celé vsi se jen míhají kolem. Velebné ticho vládne; jen volně běžící koně občas zarahtají, a pod saněmi sviští a vrže bílý sníh. Je řádná zima, od samého rána duje řezavý vítr. Vzduch je zato čistý jako křišťál. Z hnědáku se kouří, a z blízkých chalup stoupá do jasné výšiny bílý dým. Ten bílý dým, či spíše oheň, z něhož dým vychází, je zbraní, jíž bojujeme proti zimě. Zatím nás přijala pohostinná viska a každý statek, jeden jako druhý, zdraví nás krásnou bílou střechou. Nechat zlé huby povídají o zimě, čeho se jim zachce: není spravedlivějšího hosta nad zimu. Všechny podělila svým darem stejně: boháč nemá na svém zámku krásnějšího přikrovu než chudák na své doškové chaloupce; každou střechu zdobí ta nejkrásnější nádhera. Každý kůl, každý mezník má bílou čapku a jediný velký bílý plášť halí ves i pole.

Nedaleko za vsí začíná zachmuřený les. I on se zahalil do sněhu, větve hrdých smrků se ohýbají pod mohutným břemenem bílého peří. Kdysi měli v těch schýlených vrcholcích hnízda ptáčky a větve se vlnily ve sladkých písničkách; teď je vše tiché jako v zakletém zámku. Ten zakletý zámek má stříbrnou střechu, stříbrné věže nad ní, a slunce na ni sesílá zářivá kola. Ale ta jsou pořád užší a menší, až slunce nakonec zapadne za lesem... Ale nemůže se se svým lesem rozloučit; ještě jednou pohlédne na jeho stříbrnou střechu, a líbezná červeň rozlije se po celém nebi i po bílé zemi. Ještě jednou zazaří démanty vetkané do bílého pláště, ještě na okamžik zahoří v purpurovém jasu ves i město – a růžová záře hasne.

Na okamžik je nebe prázdné; na západě slabá červeň, jinak nikde ani bílého mráčku, ani světélka. Ale už na východě vstává měsíc a jeho ovečky se sbíhají na všech stranách nebes. Něžným bledým světlem zdraví měsíc svou družku zemi a šeptá jí o novém, krásnějším jaru. Ne, naše země neumřela; naše země tiše dřímá, a pod bílým pláštěm mocně tepou její žíly.

*Z knihy Lužickosrbská čítanka (1920)
přeložila Zuzana Bláhová-Sklenářová*

Pozvánka

Valná hromada SPL se bude konat v sobotu 17. března v 10,30 v Literární kavárně v Řetězové ulici 10 na Starém Městě v Praze. Kavárna je zhruba 10 minut chůze od stanic metra Staroměstská (trasa A) a Národní třída (trasa B).

Zde se valná hromada konala také před rokem.

Členské večery – V úterý 3. dubna v 18. hod. v Týnské literární kavárně, Týnská 6, Praha-Staré Město se uskuteční cestovatelský večer s Klárou Poláčkovou, Milošem Malcem a Alfonsem Frenclm. Kavárna je asi 10 minut pěšky od stanic metra Staroměstská, Můstek (oboje trasa A) nebo Náměstí republiky (trasa B). Na 4. a 5. května výhledově připravujeme Serbske nalěčo 2007. Bude zde výstava fotografií Clemense Škody, čtení mladých lužickosrbských autorů a koncert populární skupiny Deyzidoxs.

Děkujeme Magistrátu hlavního města Prahy za poskytnutí grantu ve výši 80 000,- Kč na nový nábytek pro Hórnikovu knihovnu.

Česko-lužický věstník. Časopis o Lužici, sorabistice, literatuře a menšinové politice. Česko-serbski wěstnik. Časopis wo Serbach, serbowědže, pismowstwje a mjeňšinowej politice. Vychází ročně v osmi číslech a dvou dvojčíslech v nákladu 300 výtisků. • Cena jednotlivého čísla 20,- Kč. • Vydává Společnost přátel Lužice/ Towaršnosť přečelow Serbow/ Towarišnosť pšijašelow Serbow, **stýčná adresa:** náměstí Jana Palacha 2, Praha 1-Josefov, CZ-116 38, www.luzice.cz. • **Bankovní spojení:** ČSOB (Poštovní spořitelna) 181 757 044/ 0300. • **Vedoucí redaktor:** Ondřej Doležal, Brožíkova 359, Kladno-Kročehlawy, CZ-272 01, tel. +420 720 330 290, el. adresa: ondrakladno@centrum.cz • **Redaktoři:** Radek Čermák, PhDr. Zuzana Bláhová, PhD., Mgr. Kinga Kijová, Mgr. Vladislav Knoll, Mgr. Josef Šaur, Dr. Giuseppe Maiello, PhD. • **E-mail redakce:** cesko-luzickyvestnik@centrum.cz • **Síťový redaktor:** ing. Miloš Malec, milos.malec@seznam.cz. • **Předplatné na rok 2007:** ČR 200 Kč, členské příspěvky 300 Kč, zahraniční 20 €, při platbě v hotovosti 15 €, sociálně slabí mohou požádat o snížení. • **Objednávky:** Klára Poláčková, Pionýrů 310/5, 289 23 Milovice, tel. a SMS +420 607 588 684, el. adresa: polackova.klara@seznam.cz. Abonenci ze ZRN teč prez referentna Domowiny za kulturne naležnosće a wukraj, Budyšin. • Předplatné je vázáno na kalendářní rok a je splatné nejpozději do konce března. Pro ukončení předplatného je nutné se odhlásit. Stížnosti na nezaslání vyřizuje Klára Poláčková. • Redakce se neztotožňuje vždy s názory autorů. Za věcnou a slohovou stránku příspěvku odpovídají příslušní autoři. • Používat zdroje ČLV je možné s podmínkou uvedení zdroje a internetové adresy www.luzice.cz, pokud je dílo již zatíženo autorskými právy, platí zásady prvotního zdroje. • Bytí časopisu je založeno na práci dobrovolníků. • MK ČR E 6880 • ISSN 1212-0790